

Ludmiła Słobodzian, Monika Stepińska

Prywatyzacja sektora państwowego jako siła napędowa gospodarki w okresie transformacji

Transformacja ustrojowa wraz z prywatyzacją są najczęściej poruszonymi problemami ostatniej dekady. Oczekuje się, że prywatyzacja pozwoli lepiej rozdzielić obowiązki i odpowiedzialność między sektor państwowy i prywatny. Z punktu czysto ekonomicznego, transformacja systemowa oznaczać miała przekształcenie gospodarki centralnie planowanej zdominowaną przez państwową formę własności w gospodarkę opartą na mechanizmach rynkowych, w której własność prywatna dominowałaby nad własnością publiczną. W znaczeniu polityczno-prawnym oznaczać to miało przejście od porządku nakazowo-rozdziałczego do porządku, w którym gwarantowane byłyby swobody gospodarcze. Prywatyzacja stała się, więc integralnym składnikiem przekształceń własnościowych. Nie jest ona jednak celem samym w sobie, a jedynie środkiem służącym do osiągnięcia zakładanych celów ekonomicznych, wśród których można wymienić między innymi efektywność mikroekonomiczną, czyli efektywność przedsiębiorstw, czy efektywność alokacji makroekonomicznej zwanej w literaturze efektywnością gospodarki. Dlatego też prywatyzacja wymaga zrównoważenia czynników finansowych, politycznych oraz zarządzania firmą. Proces prywatyzacji budził niejednokrotnie kontrowersje, ale dotyczyły one raczej metod, technicznych szczegółów w rodzaju wyceny majątku, konkretnej ścieżki prywatyzacyjnej czy wyboru inwestora, a nie samej zasady znajdowania prywatnego właściciela dla państwowego majątku. Prywatyzować należy, więc możliwie szybko, ale przy zastosowaniu starannie dobranej strategii i metod sprzedaży majątku państwowego oraz dbałości o rozwój instytucji wspierających gospodarkę rynkową.

Privatization of the state-owned sector as economy's driving force in the transformation period

For the last decade both systemic transformation and privatization have been the most often discussed problems. Privatization is expected to allow for better division of duties and responsibilities between the state-owned and the private sectors. From purely economic viewpoint, systemic transformation was supposed to mean transformation of centrally-planned economy, dominated by state ownership, into an economy based on market mechanisms, in which private ownership would predominate over public ownership. In the political and legal sense it was to mean transfer from the command-and-quota system to the order in which economic freedoms are guaranteed. Therefore privatization has become an integral element of ownership transformations. However, it is not an end in itself but just a means aiming at achieving economic targets, among which we can mention microeconomic effectiveness, also referred to as effectiveness of enterprises, or macroeconomic allocation effectiveness, in literature referred to as effectiveness of economy. This is why privatization requires that financial, political and company management factors be balanced. More than once the privatization process aroused a lot of controversy, which nevertheless dealt rather with methods and technicalities, such as evaluation of assets, a specific privatization path or choosing an investor and not with the principle of finding a private owner for the state-owned assets. Therefore, it is necessary to privatize as fast as possible but with the use of carefully chosen strategy and methods of selling state-owned assets and taking care of development of institutions supporting the market economy.

Ludmiła Słobodzian, Monika Stępińska

Polityka gospodarcza okresu transformacji: offset – cud gospodarczy czy złudne nadzieje?

Transakcje offsetowe są w Polsce zjawiskiem nowym, o złożonym i wielopłaszczyznowym charakterze mającym implikacje zarówno polityczne, jak i ekonomiczne. Aspekt polityczny wynika z faktu, że w praktyce offset występuje tylko przy zakupach uzbrojenia, sprzętu wojskowego lub instalacji wykorzystywanych na potrzeby obronności państwa, charakteryzujących się bardzo wysoką wartością oraz tym, że w większości przypadków stroną kontraktu jest rząd. Aspekt ekonomiczny wiąże się z możliwościami, jakie stwarza mechanizm transakcji offsetowej, w skali makroekonomicznej z punktu widzenia funkcjonowania gospodarki narodowej jako całości i w skali mikroekonomicznej z punktu widzenia podmiotu gospodarczego, który może być czynnym lub biernym uczestnikiem transakcji offsetowej. Offset pobudza koniunkturę gospodarczą, pozwala modernizować wybrane sektory gospodarki, daje dostęp do najnowszej techniki i technologii, wspomaga rozwój gospodarczy regionów słabiej rozwiniętych. W ostatnich latach transakcje offsetowe stały się bardzo pomocnym instrumentem w wymianie gospodarczej z tymi krajami, których sytuacja ekonomiczna nie pozwala prowadzić handlu wyłącznie przy pomocy transakcji wolnodewizowych. Przedsięwzięcia offsetowe powinny być inwestycjami długoterminowymi, tak aby polska gospodarka mogła odnosić z nich korzyści także po upływie okresu obowiązywania umowy. Muszą one być także opłacalne dla polskich przedsiębiorstw. Strona polska dąży, aby jak największa część inwestycji offsetowych ulokowana została w sektorach nowoczesnych technologii. Do tej pory nie ujawniono jednak zbyt wielu konkretnych projektów, które mają zostać objęte tymi programami.

Economic policy in the transformation period: offset – an economic miracle or illusory hopes?

In Poland offset transactions are a new, complex and multi-level phenomenon with both political and economic implications. The political aspect is the result of the fact that in reality offset is mostly present when purchasing armament, military equipment or installations used for nation's defense; these purchases are characterized by a very high value and by the fact that in most cases the government is a party to the contract. The economic aspect is connected with opportunities that offset transactions create, both on a macroeconomic scale (from the point of view of national economy as a whole) and on a microeconomic scale (from the point of view of an economic entity, which may be either an active or a passive party to the offset transaction). Offset stimulates economic activity, allows for modernization of some chosen sectors of the economy, gives access to the latest technical science and technology, and stimulates the economic development of less developed regions. Recently, offset transactions have become very helpful in economic exchange with those countries whose economic situation does not allow trade based solely on free foreign exchange transactions. Offset undertakings should be long-term transactions so that the Polish economy can also benefit from them after the period of the agreement has expired. They must also be profitable for Polish enterprises. The Polish side attempts to have most of the offset transactions located in the sectors which use latest technologies. Yet, until now not many specific projects which are to be included in these programmes have been revealed.

Mirosława Janoś-Kresło

Zachowania konsumentów na rynku usług opieki zdrowotnej w wybranych krajach Europy Środkowo-Wschodniej (w świetle wyników badań empirycznych)

Zachowania konsumentów na rynku opieki zdrowotnej są przedmiotem coraz większego zainteresowania. Rynek usług opieki zdrowotnej jest bowiem rynkiem specyficznym. Nabywane na nim dobra i usługi umożliwiają poprawę lub zachowanie obecnego stanu zdrowia, które jest jednym z ważniejszych elementów życia człowieka. W artykule ukazano zachowania konsumentów w procesie zaspokajania potrzeb zdrowotnych w wybranych krajach Europy Środkowo-Wschodniej: na Litwie, Łotwie, Polsce i Ukrainie w świetle wyników badań empirycznych przeprowadzonych w 2006 r.

Consumer behavior on the market of health care services in chosen countries of Central-Eastern Europe (in the light of empirical research)

Consumer behavior on the health care market has recently become of great interest, for the health care service market is very specific. The purchased goods and services enable the consumers to improve or preserve the present state of health, which is one of the most important elements of human life. The article shows consumer behavior in the process of meeting health needs in chosen countries of Central and Eastern Europe, in Lithuania, Latvia, Poland and Ukraine, in the light of the results of empirical research done in 2006.

Katarzyna Kreczmańska-Gigol

Sytuacja dłużnika w transakcjach faktoringowych

Factoring zyskuje na znaczeniu w obrocie gospodarczym Polski. Autorka analizuje sytuację dłużnika w transakcjach faktoringowych, a szczególnie jego obawy przed wprowadzeniem do rozliczeń trzeciego uczestnika – faktora. Opisuje prawa i obowiązki dłużnika faktoringowego wobec faktoranta i faktora. W konkluzji autorka wywodzi, że uczciwy dłużnik faktoringowy nie powinien mieć obaw przy korzystaniu jego kontrahenta z faktoringu, a jego sytuacja nie ulega pogorszeniu.

The debtor's situation in factoring transactions

Factoring is becoming increasingly important in Poland's economic relations. The authoress analyses the debtor's situation in factoring transactions, and especially their fears of having a third party in the financial settlements – the factor. She focuses on the factoring debtor's rights and obligations in relation to the seller and the factor. In the conclusions the authoress claims that an honest factoring debtor should have no fears of his partner using factoring and that his situation will not worsen.

Krzysztof Borowski

Wzajemne relacje stylu inwestycyjnego i systemu transakcyjnego.

Na współczesnym rynku kapitałowym w analizie technicznej bardzo często stosuje się wymiennie pojęcia styl inwestycyjny i system inwestycyjnych. Tymczasem są to zupełnie dwie zupełnie różne determinanty nierozzerwalnie związane z procesem inwestycyjnym. Okazuje się jednak, że między nimi występują wzajemne relacje. Każdy ze znanych stylów

inwestycyjnych oraz systemów transakcyjnych powinien być stosowany w ściśle określonej sytuacji rynkowej i odpowiednim horyzoncie czasowym. W artykule przedstawione zostały najbardziej popularne style i systemy inwestycyjne występujące na współczesnym rynku finansowym.

Mutual relations between investment style and transactional system

In technical analysis such terms as investment style and investment system are often used interchangeably on today's capital market, whereas they are completely different determinants, inseparably connected with the investment process. It has been proven, however, that they are mutually related. Each of the acknowledged investment styles and transactional systems should be applied in a clearly defined market situation and in an appropriate time horizon. The article presents the most popular investment styles and systems existing on the contemporary financial market.

Krzysztof Borowski

Inwestycje alternatywne – nieruchomości na Księżycu, Marsie i innych ciałach niebieskich

Kosmos staje się w coraz większym stopniu sferą biznesową. Coraz częściej spotyka się oferty dotyczące dokonywania przez inwestorów przedpłat na loty turystyczne na orbitę, ale co ciekawsze dotyczące nabywania prawa własności działek na Księżycu lub innych ciałach niebieskich. Zainteresowanie zakupem nieruchomości w kosmosie spowodowane jest kilkoma przyczynami: wzrostem cen nieruchomości na Ziemi, planowanym podbojem kosmosu przez kilka mocarstw ekonomicznych oraz wzrostem zainteresowania społeczeństw kosmosem, astronomią i astrologią¹. Powstanie baz na powierzchni Księżyca, planowane przez niektóre państwa na przestrzeni najbliższych 10 lat, może doprowadzić do konfliktów związanych z egzekwowaniem prawa własności eksplorowanych terytoriów. Może okazać się bowiem, że właścicielami ziemi, a tym samym i złóż są osoby fizyczne, a wydobywanie złóż odbywa się całkowicie nielegalnie. W artykule zaprezentowane zostało syntetyczne spojrzenie na zagadnienie obrotu nieruchomościami w kosmosie.

Alternative investment – real properties on the Moon, Mars and other celestial bodies

The outer space is becoming an area of business activity to an ever greater extent. More and more often one can see offers for investors not only to make prepayments for tourist flights to the orbit but, which is even more interesting, also to acquire real property rights to land on the Moon or other celestial bodies. There are several reasons which account for the interest in buying property in outer space: an increase of real estate prices on Earth, the planned conquest of outer space by a number of economic powers and a growing interest of societies in outer space, astronomy and astrology². Building lunar bases, which some countries plan to accomplish within the next 10 years, may lead to conflicts with executing appropriation rights to the explored territories. It may turn out that owners of both the land and deposits of natural resources are natural persons and that the extraction of resources is completely illegal. The article presents a synthetic insight into the issue of property dealings in outer space.

¹ Kowalski K. „Gwiazdne nieruchomości na sprzedaż”, Rzeczpospolita, 29.12.2005.

² Kowalski K. „Gwiazdne nieruchomości na sprzedaż”, Rzeczpospolita, 29.12.2005

Wioletta Czemiel-Grzybowska

Nowe ujęcie europejskiej polityki regionalnej

W latach 2007-2013 polityka spójności, stanowiąca jeden z filarów europejskiej konstrukcji, obok jednolitego rynku i unii walutowej, stanowi najważniejszą propozycję budżetu rozszerzonej Unii Europejskiej liczącej w sumie 27 państw członkowskich. Przyjęta linia polityki, dotyczy problemów nierówności gospodarczej i społecznej. Jest to polityka transferu środków między państwami członkowskimi za pośrednictwem budżetu UE w celu wspierania wzrostu gospodarczego i trwałego rozwoju, poprzez inwestowanie w kapitał ludzki i rzeczowy. Rozszerzenie Unii do 27 państw, i więcej, jest wyzwaniem dla konkurencyjności i wewnętrznej spójności Unii. Jednocześnie, rozszerzenie doprowadzi do poszerzenia luki w rozwoju gospodarczym, poprzez geograficzne przesunięcie problemu różnic i nierówności w kierunku wschodnim i trudniejszej sytuacji na rynku pracy.

Mając na uwadze efektywniejsze zarządzanie funduszami, należy dążyć do zwiększenia efektu dźwigni, poprzez uwzględnienie nowoczesnych form finansowania. Jednym z działań w tym kierunku jest wzmocnienie partnerskich stosunków z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Europejskim Funduszem Inwestycyjnym np. poprzez stworzenie mocniejszych powiązań stawek współfinansowania z ekonomiczną wykonalnością lub prawdopodobną opłacalnością programów i przedsięwzięć.

A new approach to European regional policy

In the years 2007-2013 the cohesion policy, one of the pillars of European structure (apart from the common market and the currency union), is the most important position in the budget of the enlarged European Union, which at present consists of 27 member-countries. The adopted policy concerns problems of economic and social inequalities. It is a policy of transferring means among member countries through EU budget in order to support economic growth and sustained development by investment in human and material capital. EU enlargement to 27, and even more, members is a challenge for competitiveness and EU inner cohesion. At the same time, the enlargement will lead, through geographical shifting of the problem of differences and inequalities eastwards and worsening of the situation on the labour market, to widening the gap in economic growth.

Taking into account effective fund management, we should aim at increasing the leverage effect through including modern forms of financing. One of the activities leading to achieving this is strengthening partnership relations with European Investment Bank and European Investment Fund, for example through closer connections of co-financing rates with economic feasibility or probable profitability of programs and undertakings.

Renata Dobrzyńska, Zhanna Shakhniuk

Endogeniczne czynniki jakościowe w ocenie zdolności kredytowej spółek i jednostek samorządu terytorialnego

Wynik działalności gospodarczej kredytobiorcy jest uwarunkowany wieloma czynnikami. Znaczna część tych czynników znajduje się w zasięgu wpływu danego podmiotu. Są to tak zwane czynniki endogeniczne. Mogą być one przez podmiot kształtowane w taki sposób, by przyczyniały się do wzrostu jego zdolności kredytowej. Czynniki te są uwzględniane przez analityków finansowych w ocenie zdolności kredytowej podmiotów starających się o pozyskanie finansowania zewnętrznego.

W związku z powyższym autorzy podjęli próbę określenia najważniejszych endogenicznych czynników jakościowych mających wpływ na zdolność kredytową podmiotów. Autorzy starali się uzyskać odpowiedź na pytanie czy te najbardziej kluczowe czynniki są takie same dla wszystkich podmiotów, bez względu na specyfikę prowadzonej przez nie działalności. W tym celu przeanalizowali metody oceny zdolności kredytowej spółek oraz jednostek samorządu terytorialnego stosowane przez agencje ratingowe oraz banki w warunkach polskich.

Autorzy doszli do wniosku, że analiza endogenicznych czynników jakościowych ma istotne znaczenie w ocenie zdolności kredytowej zarówno jednostek samorządu terytorialnego, jak i spółek, choć w zależności od ocenianego podmiotu mogą być one różne.

Endogenic quality factors in evaluating creditworthiness of companies and local government units

There are many factors which condition the effect of lender's economic activity. A significant part of these factors lies within the influence of a given entity. They are referred to as endogenic factors. The company or a government unit may shape them in such a way that they will increase their creditworthiness. Financial analysts take these factors into account when evaluating credit worthiness of entities applying for external financing.

With reference to the above the authors attempted to define the most important endogenic quality factors influencing the entities' creditworthiness. The authors tried to answer the question if the key factors are the same for all entities, regardless of the specific nature of their activity. In order to achieve the above the authors have analysed methods of companies' and local government units' creditworthiness evaluation used by rating agencies and banks in Polish circumstances.

The authors came to the conclusions that the analysis of endogenic quality factors is of great importance in evaluating creditworthiness of both a local government unit as well as a company, although they may differ depending on the evaluated economic entity.

Konrad Grzelec

Rekomendacja S a rynek kredytów hipotecznych w Polsce

1 lipca 2006r. weszła w życie Rekomendacja S wydana przez Komisję Nadzoru Bankowego, dotycząca dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Wprowadziła ona istotne ograniczenia w zakresie udzielania kredytów walutowych a także nałożyła na banki szereg obowiązków związanych z szacowaniem ryzyka i ich relacji z klientami.

Niniejsza praca prezentuje dynamiczny rozwój rynku kredytów hipotecznych w Polsce w ostatnich latach - ilość i wartość udzielonych kredytów a także analizę tego sektora w zależności od waluty udzielonego kredytu. Zaprezentowana została ocena jakości portfela kredytowego banków i perspektywy dalszego rozwoju tego rynku. W kolejnej części przedstawione są potencjalne zagrożenia towarzyszące rozwojowi rynku kredytów zabezpieczonych hipotecznie leżące u podstaw wprowadzenia Rekomendacji a związane z jakością portfela kredytowego, szacowaniem zdolności kredytowej, ryzykiem kursowym i ryzykiem stopy procentowej oraz zmianami cen na rynku nieruchomości. Następnie dokonana została analiza skutków – zarówno potencjalnych jak i już zaobserwowanych - wprowadzenia ograniczeń w udzielaniu walutowych kredytów mieszkaniowych.

W opracowaniu wykorzystałem dane publikowane przez Narodowy Bank Polski w corocznych sprawozdaniach „Sytuacja finansowa banków” oraz w „Raportach o stabilności systemu finansowego”. Korzystałem także z prac przygotowanych przez Centrum im. Adama Smitha, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową a także Fundację na Rzecz Kredytu Hipotecznego.

Recommendation S vs. the mortgage credit market in Poland

On July 1st, 2006 Recommendation S issued by the Monetary Policy Council in accordance with good practice of mortgage credit exposure was implemented. It introduced significant restrictions on granting credit in foreign currencies and also imposed on banks a number of obligations connected with risk evaluation and the relations with their clients.

This paper presents recent dynamic growth of the mortgage loan market in Poland – the number and value of the granted credits – as well as an analysis of this sector depending on the credit currency. Valuations of the portfolio quality of credit banks and prospects for further development of this market have been presented. The next part of the paper deals with potential threats to the development of the mortgage loan market which are at the bases of the Recommendation and are connected with the credit portfolio quality, evaluating creditworthiness, exchange rate and interest rate risks, and with changing prices on the real estate market. Next an analysis of effects – both potential and observed – of introducing restrictions on granting building credits in foreign currencies has been made.

In the paper I have used the data published by the National Bank of Poland in two annual reports: “Banks’ financial situation” and “Reports on the stability of financial system”. I have also used works prepared by The Adam Smith Center, The Gdańsk Institute for Market Economics and The Mortgage Credit Foundation.

Jacek Jędrasik

Gospodarcze znaczenie VAT w Polsce

W publikacji został podjęty problem wpływu podatku od towarów i usług (VAT) na działalność przedsiębiorstw. Autor wskazał na cechy, jakimi powinien wykazywać się ten podatek – a więc na neutralność i niską stawkę podstawową. Przeanalizowane zostały korelacje tego podatku ze wzrostem gospodarczym oraz inflacją. Autor wykazał także znaczenie dla podatników zwolnień oraz stawek obniżonych podatku od towarów i usług.

Economic significance of VAT in Poland

In the paper the author has tackled the problem of the impact the value added tax (VAT) has on activity of enterprises. He has pointed to the qualities this particular tax should have, namely neutrality and low tax rate. Correlations between the tax and economic growth and inflation have been shown. The author has also shown the importance of the exemption from and lowered VAT rates for tax-payers.

Wojciech Niemyski

Determinanty popytu na używane samochody osobowe nabywane w obrocie wewnątrzspółnotowym po 1 maja 2004r.

Artykuł dotyka problematyki znacznego wzrostu popytu na samochody osobowe, który ujawnił się po wstąpieniu Polski do Wspólnoty Europejskiej. Autor próbuje zdefiniować czynniki, które w największym stopniu determinowały ten popyt, zarówno czynniki o podłożu ekonomicznym jak i te nie mające charakteru ekonomicznego. Autor dochodzi do konkluzji, że tak znaczny wzrost popytu w największym stopniu został zdeterminowany przez ogólny spadek cen na rynku używanych samochodów osobowych oraz sytuacja prawna dotycząca opodatkowania podatkiem akcyzowym samochodów osobowych, która wywołała u podatników tego podatku przekonanie o bezkarności, w sytuacji celowego zniżania podstawy opodatkowania akcyzą.

Rozważania nt. czynników kształtujących popyt na samochody osobowe poprzedzone zostały krótką analizą innowacji, wprowadzanych przepisami ustawy o podatku akcyzowym.

Determinants of demand for used passenger cars purchased within the Community after May 1st, 2004

The article touches on the issue of a considerable increase of demand for passenger cars which occurred after Poland's accession to the European Union. The author tries to identify the factors which determined this demand to the greatest extent, both the factors based on economic grounds as well as those which are not economy-based. He draws the conclusion that such a significant increase of demand to the highest degree was determined by a general drop of prices on the market of used passenger cars and by the legal conditions concerning excise tax payable on passenger cars, which resulted in these tax payers' feeling impunity from purposefully lowering the exercise tax base.

Considerations of the factors determining the demand for passenger cars had been preceded by a short analysis of innovations introduced by the provisions to the bill on excise tax.

Jan Kieres

Zastosowanie regresji liniowej w badaniach powiązań pomiędzy rynkami kapitałowymi

W artykule opisano metodę badań powiązań pomiędzy rynkami za pomocą autoregresji i wektora autoregresji VAR. Kluczem analizy jest przyjęcie do modelu autoregresji jako zmiennych objaśniających zarówno zmiennych rynku rodzimego, jak i obcego. Znormalizowane współczynniki przy zmiennych VAR dają obraz procentowego wpływu jednego rynku na drugi. Głównymi zaletami przedstawionej metody jest odwzorowanie związków przyczynowo-skutkowych, oraz odzwierciedlenie procentowego wpływu na siebie rynków. Główną wadą modelu jest jego wysoka złożoność.

The application of linear regression in research on ties between capital markets

The article presents the method which uses auto regression and the vector auto-regression VAR in research on ties between markets. The key to the analysis is accepting both domestic and foreign market variables as explanatory variables in the auto regression model. Standardised coefficients with changeable VAR will show us the percentage influence of one market upon the other. The basic advantages of the presented method are its representing

casual and causal relationships and reflecting percentage influence of the markets on one another. Its high complexity is the main disadvantage of the model.
